MAAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond: Euroopa investeeringud maapiirkondadesse

Veterinaaria valdkonna uued õigusaktid

Enno Piisang
Loomatervise ja -heaolu valdkonnajuht

Ülle Pau
Loomatervise ja -heaolu valdkonna nõunik

Arvi Raie
Loomatervise ja -heaolu valdkonna peaspetsialist

Tänased teemad:

- EL Loomatervise määrus
- Veterinaarseadus ja selle allaktid
- EL veterinaarravimite määrus

EL Loomatervise määrus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/429 jõustus 21.04.2021

- Määrus asendab ja ühtlustab EL loomatervise valdkonna õigusaktid, mis loodud 1964-2020
- Paketis ~30 delegeeritud ja rakendusakti vana õiguse ~400 õigusakti asemel
- Määruse jõustumisega loomatervise <u>üldised põhimõtted ei muutu</u>
- Reguleerib loomade ja loomsete saadustega seonduvat <u>loomataudi ennetamise ja tõrje vaates</u>

EL loomatervise määrus (EL) 2016/429

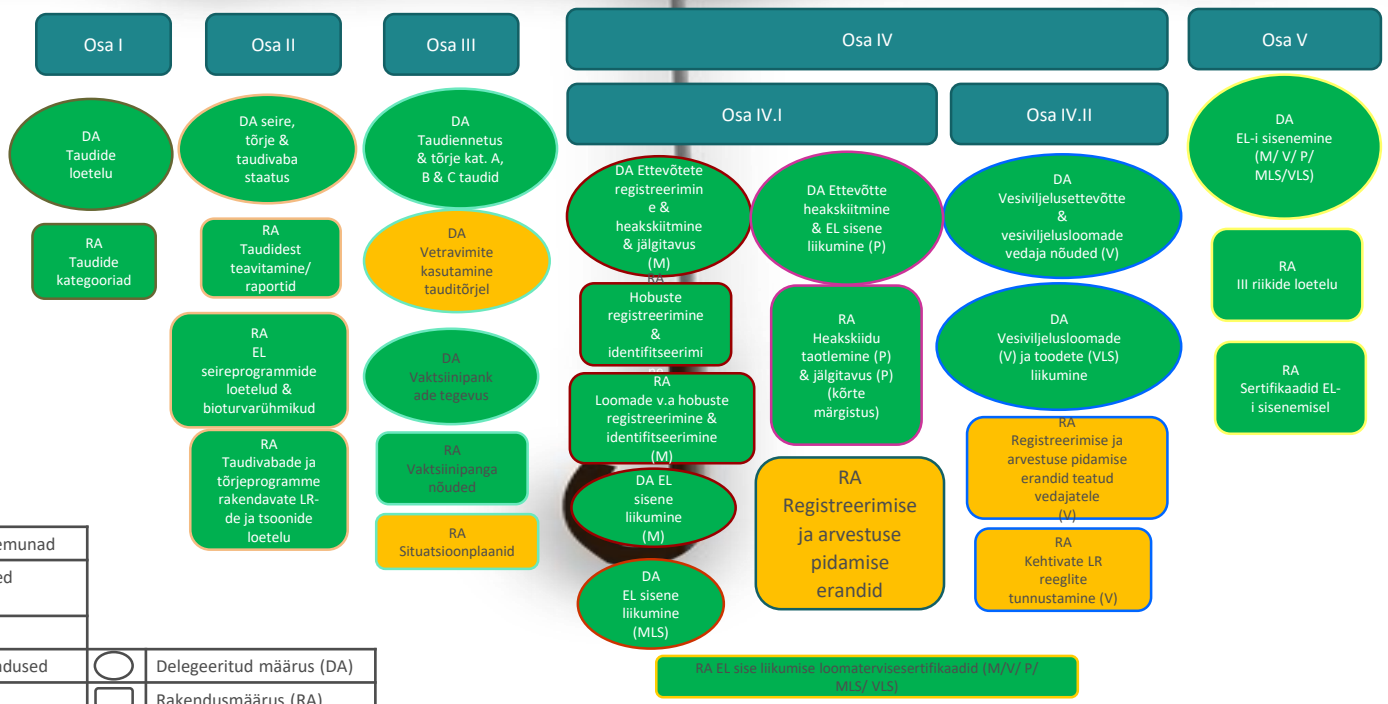

M	Maismaaloomad & haudemunad		
MLS	Maismaaloomade loomsed saadused		
V	Veeloomad		
VLS	Veeloomade loomsed saadused	◯	Delegeeritud määrus (DA)
P	Paljundusmaterjal	▭	Rakendusmäärus (RA)

European Commission

Ettevõtja EL õigusest tulenevad üldised kohustused

EL määruses: **ettevõtja= isik, kes peab looma.**

- Loomatervisealane vastutus ja bioturvameetmed
- Loomade jälgimine ja veterinaararsti farmikülastused
- Tauditeavitus, ennetus- ja tõrjemeetmete rakendamine
- Loomade märgistamine, loomapidamisettevõtete registreerimine ja tegevusload, arvestuse pidamine
- Enesedeklaratsiooni täitmine või sertifikaadi taotlemine ja Põllumajandus- ja Toiduameti eelnev teavitamine loomade ja loomsete saaduste viimisel Eestist välja

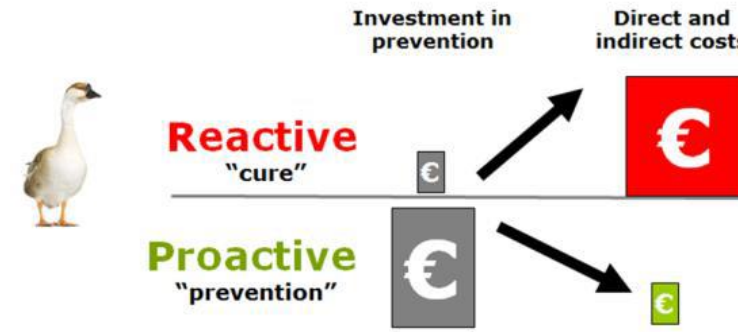

Oluline meeles pidada…

- Ettevõtja peab oma tegevuses lähtuma nii eesti õigusaktidest kui ka EL vahetult kohalduvast õigusest.

NB! Põhinõuded jäävad samaks, kuid nõuete asukoht (aluseks olev õigusakt) on muutunud. Varem loomatauditõrje seaduses ja ministri määrustega reguleeritud tauditõrjemeetmed, ettevõtetest teavitamise ja tegevusloaga seotud tegevuste ning loomade ja loomsete saaduste jälgitavuse põhinõuded on nüüd sätestatud EL määrustes.

- Ettevõtted, millest on PRIA-t teavitatud ja ettevõtjad, kes on saanud tegevusloa kehtivate õigusaktide kohaselt, loetakse teavitatuks ja nende tegevusluba kehtivaks ka uue õiguse kohaselt.
- Tegevusloa kohustusega seotud nõuded on muutunud, kontrollida tuleks, kas ettevõtte tegutsemiseks on vaja tegevusluba või piisab teavitamisest.

Määruses eraldi nõuded peetavatele ja metsloomadele

“peetav loom” või **“metsloom” -** sõltub, kas konkreetset looma peab keegi või mitte…

- Kaamel ja kaelkirjak ei ole tingimata metsloomad (kui peetakse loomaaias, on nad peetavad loomad)
- Kas liik on üldiselt kodustatud või mitte, ei oma tähtsust.

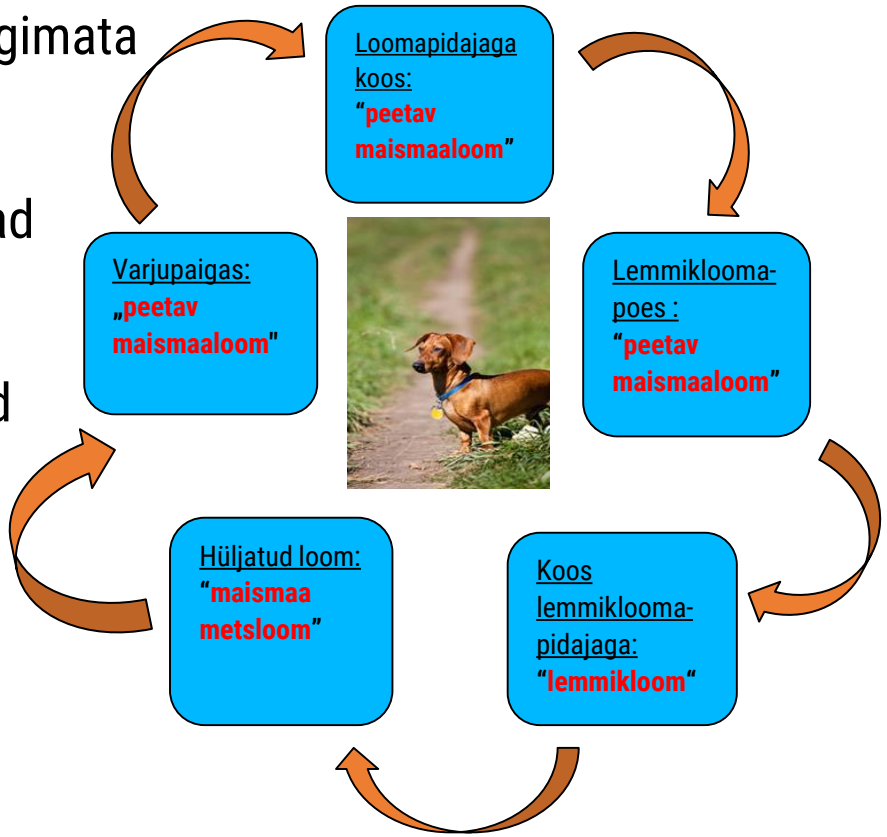

LTM delegeeritud määrused

- KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2018/1629, -EL olulisusega loomataudide loetelu;
- KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2019/2035 maismaaloomade pidamise ettevõtte ja haudejaama ning teatavate peetavate maismaaloomade ja haudemunade jälgitavuse nõuded;
- KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2020/686, loomse paljundusmaterjali ettevõtete heakskiitmise ning teatavate peetavate maismaaloomade paljundusmaterjali liidusisese liikumise jälgitavus- ja loomatervisenõuded
- KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2020/687, teatavate loetellu kantud taudide ennetamise ja tõrje eeskirjad;
- KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2020/688, maismaaloomade ja haudemunade liidusisest liikumist käsitlevad loomatervisenõuded;
- KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2020/689, teatavate loetellu kantud ja esilekerkivate taudide seire, likvideerimisprogrammide ja taudivaba staatuse eeskirjad;
- KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2020/692, teatavate loomade, loomse paljundusmaterjali ja loomsete saaduste saadetiste liitu sissetoomise ning nende järgneva liikumise ja käitlemise eeskirjad.

European Commission

LTM rakendusmäärused

- KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2018/1882, loetellu kantud taudide kategooriate suhtes teatavate taudiennetuse ja -tõrje eeskirjade kohaldamine ja nimekiri liikidest ja liigirühmadest, mis kujutavad endast arvestatavat riski kõnealuste loetellu kantud taudide levimisel;
- KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2020/999, 9. juuli 2020, rakenduseeskirjad seoses veiste, sigade, lammaste, kitsede ja hobuslaste paljundusmaterjali ettevõtete heakskiitmise ning nende paljundusmaterjali jälgitavusega;
- KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2020/2235, 16. detsember 2020, rakenduseeskirjad seoses loomatervise sertifikaatide näidiste, ametlike sertifikaatide näidiste ja loomatervise/ametlike sertifikaatide näidistega teatavate looma- ja kaubakategooriate saadetiste liitu toomiseks ja liidusiseseks liikumiseks, selliste sertifikaatidega seotud ametliku sertifitseerimisega;
- KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2021/403, 24 märts 2021, rakenduseeskirjad seoses teatavatesse kategooriatesse kuuluvate maismaaloomade ja nende paljundusmaterjali saadetiste liitu toomiseks ja liikmesriikide vaheliseks liikumiseks kasutatavate loomatervise sertifikaatide näidiste ja loomatervise/ametlike sertifikaatide näidistega, selliste sertifikaatidega seotud ametliku sertifitseerimisega.

Kuidas EL loomatervise määrust Eestis rakendatakse?

- EL vahetult kohalduva õiguse rakendamiseks on vaja eesti õigusesse luua seosed, korrad ja protseduurid.
- EL loomatervise määruses on jäetud praktiliste lahenduste osas liikmesriigile otsustusõigus.
- EL loomatervise määruse paketi rakendamiseks on 1.12 2021 jõustunud veterinaarseaduse eelnõu, mis koondab valdkonna õiguse ühte seadusesse ja sätestab kõik vajalikud protseduurid ja korrad.

Veterinaarseadus

Miks uus seadus?

- EL õiguse rakendamiseks vajab eesti õigus muutmist.
- Loomatauditõrje seadus ja loomade ja loomsete saadustega kauplemise ning nende impordi ja ekspordi seadus sisaldavad palju uut, vahetult kohalduvat EL õigust dubleerivaid sätteid, see ei ole EL-s lubatud.
- Valdkonna seadused on vastu võetud üle 20 aasta tagasi ja neid on palju muudetud.
- Selgem on koostada uus, ajakohane seaduse tekst.

Veterinaarseadus reguleerib:

- Veterinaararsti kutsetegevus
- Looma pidamine ning loomse saaduse ja loomse paljundusmaterjali käitlemine
- Looma ja kauba Eestisse toimetamine, nendega kauplemine ja eksport ning lemmikloomade liikumine liikmesriikide vahel
- Loomataudi ennetamine ja tõrje
- Veterinaarjärelevalve ja veterinaarkontroll ning haldusjärelevalve
- Vastutus

Üldpõhimõtteid ei muudeta

- EL määruste pakett on koostatud kehtiva EL õiguse ajakohastamiseks, konsolideerimiseks ja ühetaoliseks rakendamiseks **ilma aluspõhimõtteid muutmata**

- Uude veterinaarseadusesse on koondatud kehtiva õiguse need sätted, mis on **vajalikud EL loomatervise määruse** rakendamiseks **või** mis **ei ole sellega seotud ja peavad seetõttu edasi kehtima**

- Vajadusel on kehtivaid sätteid ajakohastatud ja uuesti sõnastatud

- Mõisted on ühtlustatud või seotud EL loomatervise määruse mõistetega

Mis muutub loomapidaja jaoks?

- **Loomade pidamise nõuded on ettevõtja jaoks paindlikumad**, nõuete ulatus on muutunud. **Tegevusloa nõue kehtib enamasti ainult kauplemisel** EL-is, enamusele loomapidajatest rakendub ainult teavituskohustus. Loomade märgistamiseks on rohkem võimalusi ja erandeid
- Olemasolevad teavitused ja tegevusload **kehtivad edasi**, ettevõtjale sellega seoses **kohustusi ei kaasne**
- Loomapidajal on kohustus koostada **bioturvalisuse kava** - rakendub loomaliigiti järk-järgult. Nõue kehtib jätkuvalt seakasvatuses ja vesiviljeluses. 2023 on plaanis kehtestada kohustus linnukasvatuses üle 50 linnuga karjades
- Karjana identifitseeritavate loomade (sead, mesilaspered) arv loomapidamisettevõttes tuleb edaspidi eelneva kuu lõpu seisuga teavitada iga kuu 5. kuupäevaks
- Loomade loomapidamisettevõtete vahelisest ja tapamajja liikumisest teavituse nõuded ei muutu

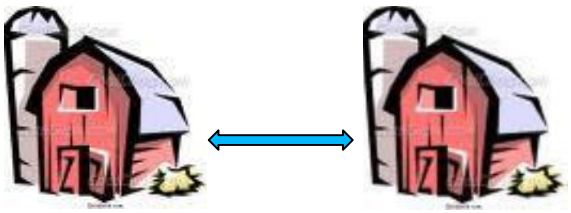

Maaeluministri määrused

Hüvitatavate loomataudide loetelu

- Põllumajandusministri määrus nr 136 „Nende mitte eriti ohtlike loomataudide nimekiri, mille puhul loomatauditõrjega seoses tekkinud kahju hüvitatakse“ on kehtetu.
- VS alusel on kehtestatud maaeluministri 17. novembri 2021 määrus nr 54 „Nende kohustuslikult tõrjutavate ja vajaduspõhiselt tõrjutavate loomataudide nimekiri, mille puhul loomatauditõrjega tekkinud taudikahju hüvitatakse“
- Uue määruse kehtestamisega taudinimekiri ei muutunud.

- Määrus on kooskõlas **komisjoni määrusega (EL) 2021/690**, millega luuakse siseturu, ettevõtjate, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime, taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonna ja Euroopa statistika programm („ühtse turu programm“) ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 99/2013, (EL) nr 1287/2013, (EL) nr 254/2014 ja (EL) nr 652/2014, mille III lisas on osutatud loomataudidele ja zoonoosidele, mille puhul on loomatauditõrjega tekkinud kahjud rahastamiskõlblikud

Eksperdiarvamuse nõuded

- Põllumajandusministri määrus nr 6 „Nõuded eksperdi arvamusele ja looma, sealhulgas aretuslooma väärtuse arvutamise kord“ on kehtetu.

- VS alusel on kehtestatud maaeluministri 23. novembri 2021 määrus nr 69 „Nõuded eksperdiarvamusele ja looma, sealhulgas aretuslooma väärtuse arvutamise kord“

- Uue määruse kehtestamisega nõuded ei muutunud.

Loomse paljundusmaterjali märgistamine

- Põllumajandusministri **määrused nr 37** „Sea või veise sperma kogumiseks ja säilitamiseks kasutatava loomakasvatushoone või -rajatise ning seal sea või veise pidamise, sealhulgas sea või veise sperma kogumise ja säilitamise, veterinaarnõuded'' ja **nr 19** „Üksnes hobuse, lamba või kitse sperma turustamise eesmärgil kogumiseks ja säilitamiseks kasutatava loomakasvatushoone või -rajatise ning seal hobuse, lamba või kitse pidamise, sealhulgas hobuse, lamba või kitse sperma kogumise, säilitamise, töötlemise ja väljastamise veterinaarnõuded, samuti lamba või kitse sperma turustamise eesmärgil kogumiseks, säilitamiseks, töötlemiseks ja väljastamiseks kasutatava muu ettevõtte veterinaarnõuded" on kehtetud.
- **Nõuded Komisjoni rakendusmääruses** (**EL**) **2020/999**, rakenduseeskirjad seoses veiste, sigade, lammaste, kitsede ja hobuslaste paljundusmaterjali ettevõtete heakskiitmise ning nende paljundusmaterjali jälgitavusega
- VS alusel on kehtestatud täpsemad nõuded maaeluministri 17.novembri 2021 määruses nr 55 „Loomse paljundusmaterjali märgistamise nõuded''
- Uue õiguse rakendumisega nõuded ei muutunud.

Bioturvalisuse nõuded

- Seni bioohutuse nõuded loomatauditõrje seaduses, mis on alates 1.12 . 2021a. kehtetu.
- Üldised bioturvalisusenõuded on EL loomatervise määruse artiklis 10
- VS alusel on kehtestatud Maaeluministri 17.novembri 2021 määrus nr 55 „Nende loomaliikide loetelu, millesse kuuluvate loomade pidamisel peab ettevõtja koostama bioturvalisuse kava“
- Hetkel kohustus seakasvatajatel ja vesiviljelusettevõtjatel.
- 2023 lisandub kohustus ka üle 50 linnu pidajale.
- edaspidi kohustus ka teistel loomapidajatel

Loomade registreerimine, tegevusload, jälgitavus ja liikumine 1.

- põllumajandusministri määrus nr 128 on kehtetu.
- Nõuded on EL õiguses:
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/429 (loomatervise määrus) (IV osa, artiklid 84–228, ja VI osa, artiklid 244–248 ja 252–256)
- Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2019/2035- detailsed jälgitavuse nõuded
- Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2021/520- veiste, lammaste, kitsede ja sigade registreerimise tähtajad, ID vahendite tehnilised kirjeldused, papagoilaste ID vahendite tehnilised nõuded, ID vahendite kasutuselevõtu tähtajad ja ID vahendite heakskiitmisega seotud üleminekumeetmed.
- Komisjoni rakendusmäärus 2021/963-üldised ja erieeskirjad määruse (EL) 2016/429 artikli 108 lõikes 1 ettenähtud hobuslaste ja nende eri kategooriate identifitseerimis- ja registreerimissüsteemi ühetaoliseks kohaldamiseks, et tagada selle tulemuslik toimimine, ID vahendite rakendamise tähtajad, hobuse passi nõuded.

Loomade registreerimine, tegevusload, jälgitavus ja liikumine 2.

- VS alusel on kehtestatud maaeluministri 25.novembri 2021 määrus nr 74 „Põllumajanduslooma märgistamise ja registreerimise ning veisepassi väljastamise kord, põllumajanduslooma tapmisest ja hukkumisest ning kõrvaldamisest teavitamise kord ning identifitseerimisvahendi eemaldamise ja asendamise nõuded” .

- Lähtuvalt EL õiguse muutumisest on mõned nõuded muutunud.

Uued nõuded 1.

- **Kaamellased ja hirvlased** tuleb märgistada ja pidada arvestust.
- Siga tuleb märgistada karjast väljaviimisel, aga **mitte hiljem kui 9 kuu vanuselt**.
- **Individuaalselt identifitseerimata loomade puhul tuleb** teavitada loomarühma suuruse või perede **arvu muutumise kohta** kuu viimase kuupäeva seisuga sündmusele järgneva kuu **5. kuupäevaks.**
- **Veise, lamba ja kitse** märgistamise korral esitab loomapidaja töötlejale taotluse looma andmete registreerimiseks **viie tööpäeva** jooksul looma märgistamisest arvates.
- Loomapidaja esitab töötlejale **üks kord aastas teatise tema peetavate sigade vanusegruppide kohta** tegevuskohtade kaupa **31. detsembri seisuga hiljemalt järgmise kuu 15. kuupäevaks.**
- Kui hobuslane viiakse välja sünniettevõttest **kauemaks kui 30 päeva tuleb uuest asukohast teavitada registrit.**

Uued nõuded 2.

- Kui **veis viiakse Eestist välja**, siis võib olenevalt sihtkohariigist olla vajadus veisele väljastada veisepass paberkandjal, sellisel juhul see ka väljastatakse, aga **edaspidi riigisiseselt peetavale veisele veisepassi ei väljastata**.
- Transpondri loetamatuks muutumisest teavitab loomapidaja **kahe päeva** jooksul veterinaararsti, kes paigaldab loomale **20 päeva jooksul** sama numbrikombinatsiooniga transpondri ning teavitab töötlejat paigaldatud asendustranspondrist ja selle paigaldamise kuupäevast **viie tööpäeva jooksul** alates asendustranspondri paigaldamisest.

EL veterinaarravimite määrus (VRM)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/6

- **VRM rakendub 28.01.2022**
- **Määrus reguleerib muuhulgas ka toiduloomade pidaja poolt ravimite kasutamist ja selle kohta arvestuse pidamist**
- Eestis rakendamiseks muudetakse ravimiseadust ja selle allakte
- **Ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu valmistab ette Sotsiaalministeerium, eelnõu on läbinud avaliku konsultatsiooni eelnõude infosüsteemis EIS**
- Veterinaarteenuse osutamise käigus **ravimite kasutamise, väljakirjutamise ja väljastamise järelevalve endiselt PTA pädevuses**, veterinaararsti ravimite üle arvestuse pidamise ja andmete edastamisega seotud sätted on veterinaarseaduses
- Ravimite kasutamise andmekogusse andmete (eeskätt antibakteriaalsed ravimid) esitamise kohustus on veterinaararstil, esialgu ainult põllumajandusloomadel kasutamise kohta loomaliigiti, ettevõtte põhiselt
- Põhimõttelisi muudatusi ravimite kasutamise, väljakirjutamise ja väljastamise nõuete osas ei tule

VRM delegeeritud- ja rakendusmäärused

- KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2021/1760, antimikroobikumide kindlaksmääramise kriteeriumid, mis nähakse ette teatavate nakkuste raviks üksnes inimestel
- KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2021/578, mikroobivastaste ravimite müügimahu ja loomadel kasutamise kohta andmete kogumise nõuded
- KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2021/577, hobuslaste identifitseerimisdokumendis sisalduva teabe sisu ja vormi nõuded
- KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2021/963, eeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EL) 2016/429, (EL) 2016/1012 ja (EL) 2019/6 kohaldamiseks seoses hobuslaste identifitseerimise ja registreerimisega ning nende loomade identifitseerimisdokumentide näidised

Aitame uue õigusega tuttavaks saada

- Maaeluministeerium, Põllumajandus- ja Toiduamet ja PRIA tutvustavad uut õigust ja muutunud nõudeid oma kodulehtedel, meedia vahendusel ja otsepostitustega.
- Korraldame veebikohtumisi
- Koostame juhendmaterjale
- https://www.agri.ee/et/muudatused-veterinaaroiguses-alates-2021-aasta-aprillist
- Infokirjad | PRIA
- Põllumajandus- ja Toiduamet

Infolingid

- EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2016/429, (loomatervise määrus). EUR-Lex - 32016R0429 - EN - EUR-Lex (europa.eu)
- EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2017/625, (ametliku kontrolli määrus). EUR-Lex - 32017R0625 - EN - EUR-Lex (europa.eu)
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/6, 11. detsember 2018, mis käsitleb veterinaarravimeid ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/82/EÜ EUR-Lex - 32019R0006 - EN - EUR-Lex (europa.eu)
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/4, 11. detsember 2018, mis käsitleb ravimsööda tootmist, turuleviimist ja kasutamist, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 183/2005 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/167/EMÜ EUR-Lex - 32019R0004 - EN - EUR-Lex (europa.eu)
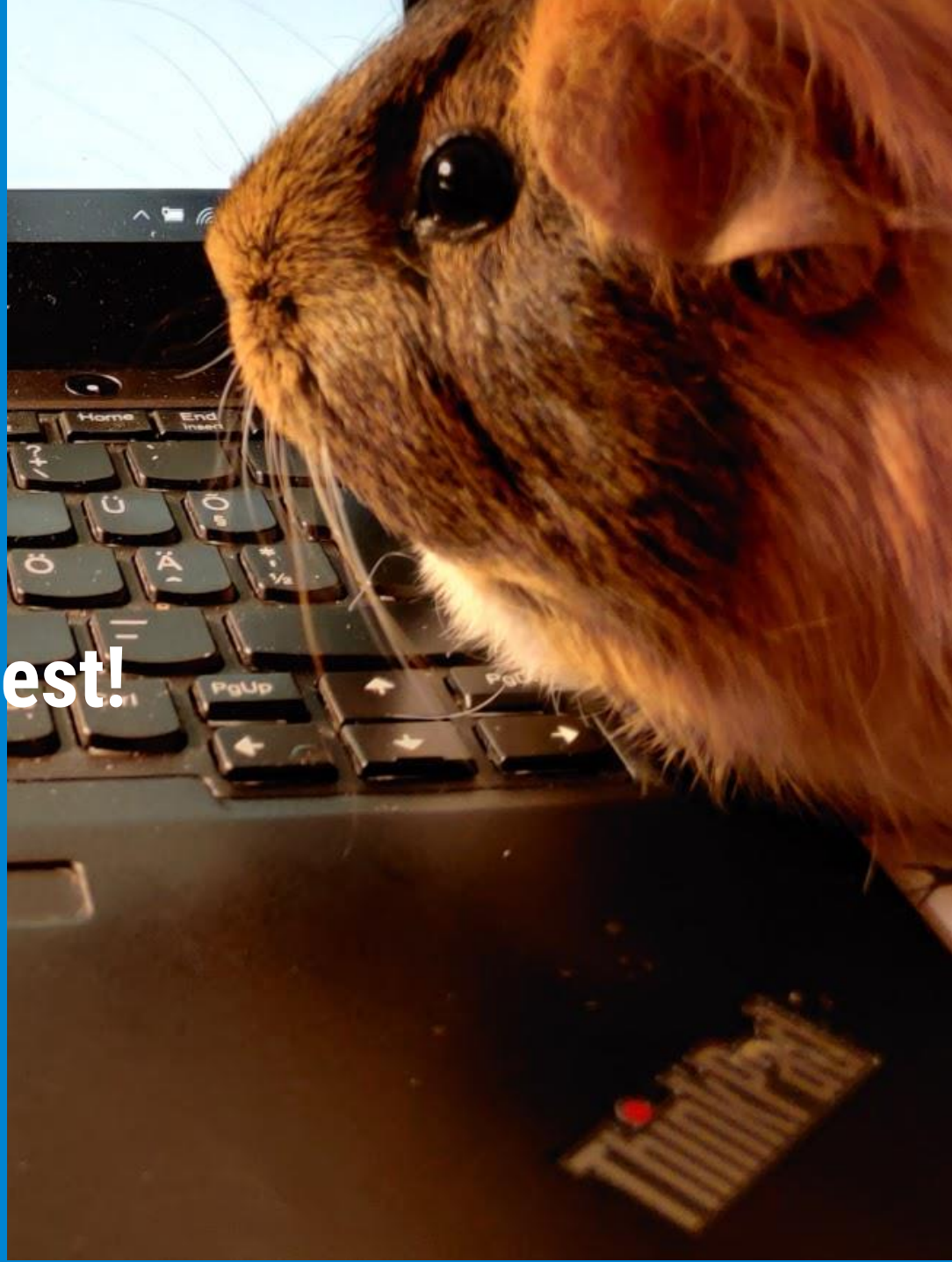
Tänan tähelepanu eest!